

Predstavljena je knjiga Silvija Vuletića QUALIA JAVNOG ZDRAVSTVA

Luka Kovačić

26. 9. 2013. godine u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu predstavljena je knjiga Silvija Vuletića QUALIA JAVNOG ZDRAVSTVA, izdavač je Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“.

Javno zdravstvo ili Javnozdravstvena medicina je disciplina koja spada u one medicinske discipline koje usko graniče s drugim područjima, društvenim, humanističkim, tehničkim, računarskim, prirodnim, informatičkim. Značajka je javnog zdravstva, još od njenog utemeljenja, da u medicinske struke i istraživanja uvodi metode tih drugih disciplina.

Ova je knjiga jedna od rijetkih koja odgovara na teorijska i praktična pitanja kako u javnom zdravstvu koristiti kvalitativno istraživanje. Formalno, knjiga je podijeljena u tri poglavlja: I. **Paradigme kvalitativne metodologije javnog zdravstva**, II. **Tendencije kvalitativnih istraživanja u suvremenom javnom zdravstvu** i III. **Primjeri kvalitativno naturalističkih istraživanja**.

No, prema sadržaju, knjiga je se zapravo sastoji iz dvije skupine radova. U prvoj su skupini prilozi koji teorijski obrađuju kvalitativna istraživanja, daju filozofski pogled na javno zdravstvo i metode kvalitativnih i naturalističkih istraživanja, razrađuju sukobe društvenog i prirodnog i rasvjetljavaju nejasnoće i nerazumijevanja zašto se istraživači kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja međusobno ne razumiju i zašto nedovoljno kombiniraju metode obje vrste istraživanja. U drugu skupinu radova prikazanih u knjizi mogu se ubrojiti radovi koji su primjeri kvalitativnih i naturalističkih istraživanja suradnika vezanih uglavnom uz tri programa, „Zdravi grad“, „Zdrave županije“ i „Hrvatska zdravstvena anketa“.

U skupini teorijskih priloga mogu se ubrojiti prva dva poglavlja knjige, kojima je autor Silvije Vuletić, ali i radovi iz trećeg dijela knjige: Transteoretski model promjene zdravstveno rizičnog ponašanja autorica Gorke Vuletić Mravinac i Daniele Šincek, Opis metode brze

procjene zdravstvenih potreba i načina na koji smo ih koristili u Hrvatskoj autora Selme Šogorić, Silvija Vuletića i Josipe Kern, Od riječi do broja autora Josipe Kern, Selme Šogorić i Silvija Vuletića, Opservacijska istraživanja u epidemiologiji: kvantitativni i kvalitativni pristup autorice Mire Hercigonje Szekeres te dijelom prilog Hrvatska kvalitativna empirija - Razvoj mjernog instrumenta za procjenu stigmatizacije duševnih smetnji u tiskanim medijima autorice Tee Vukušić Rukavina.

U dijelu knjige koji donosi primjere kvalitativnih istraživanja provedenih zadnjih nekoliko godina objavljena su 24 rada:

1. Zdravstvene potrebe starijih osoba koje žive s odraslim nesamostalnim djetetom na Buzeštini (brdsko-planinsko granično područje), autorice *Lazarić-Zec Danijela, Grozić-Živolić Sonja, Grah Ciliga Elena, Pavletić Silvana, Grubišić-Juhas Vesna, Čakić-Kuhar Sandra i Račić Dunja*;
2. Kvalitativno istraživanje zdravstvenih potreba stanovnika Međimurske županije u procesu izrade Županijske slike zdravlja, odabira prioriteta i izrade Strateškog okvira županijskog Plana za zdravlje 2004., autorice *Renata Kutnjak Kiš i Elizabeta Najman Hižman*
3. Mladi i alkohol - prikaz rezultata kvalitativnog istraživanja pijenja alkohola među djecom i mladima Međimurske županije, autorica *Diana Uvodić Đurić*;
4. Primjena kvalitativne metode istraživanja u javnozdravstvenom pristupu ranog pijenja alkohola među djecom i mladima u Dubrovačko-Neretvanskoj županiji, autorice *Ankica Džono Boban i Matija Čale Mratović*;
5. Istraživanje zdravstvenih potreba i prioriteta Dubrovačko-Neretvanske županije, autori *Marino Torić, Matija Čale-Mratović, Ankica Džono-Boban, Mato Lakić i Marko Grgurović*
6. Alkohol u adolescenata, autorica *Senka Samardžić*;

7. Kvalitativno istraživanje o zdravstvenim i socijalnim potrebama starijih samih osoba u Dubrovačkom primorju, autorica *Marija Mašanović*;
8. Genealogija slavonske obitelji SZ, autorica *Senka Samardžić*;
9. „Srca mala-kažu hvala”, autorice *Lilja Balorda, Ivana Haberle*;
10. Program primarne prevencije „Trening životnih vještina”, autorice *Marija Škrgatić, Margareta Mesić*;
11. Kvalitativna analiza kardiovaskularnih ponašajnih čimbenika rizika odrasle hrvatske Populacije, autorica *Adriana Andrić*;
12. Transteoretski model promjene zdravstveno rizičnog ponašanja, autorice *Gorka Vuletić Mavrinac i Daniela Šincek*;
13. Rizično ponašanje izoliranog ruralnog područja, autori *Marjeta Majer, Aleksandar Džakula, Vesna Jureša i Vera Musil*;
14. Hrvatska kvalitativna empirija. Razvoj mjernog instrumenta za procjenu stigmatizacije duševnih smetnji u tiskanim medijima, autorica *Tea Vukušić Rukavina*;
15. Prepreke s kojima se bolesnici od šećerne bolesti tip2 susreću pri provođenju preporuka i savjeta za liječenje, autorice *Gordana Petriček, Nevenka Vinter Rapalust, Milica Katić*;
16. Oči u oči sa pacijentom – profesionalna osposobljenost liječnika obiteljske medicine za etičke probleme, autorica *Lucija Murgić*;
17. Kvalitativna analiza eseja liječnika o motivima pristupanju tečaju Umijeće medicinske nastave, autorica *Neda Pjevač*;
18. Skrивene ideologije sustava zdravstvene zaštite, autori *Aleksandar Džakula i Silvije Vuletić*;
19. Opis metode brze procjene zdravstvenih potreba i načina na koji smo je koristili u Hrvatskoj, autori *Selma Šogorić, Silvije Vuletić i Josipa Kern*;

20. Od riječi do broja, autori *Josipa Kern, Selma Šogorić i Silvije Vuletić*;
21. Izrada Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012.-2020.: Prikaz kvalitativne metodologije, autori *Dario Sambuljak, Aleksandar Džakula, Marta Čivljak i Rajko Ostojić*;
22. Problemi u bolničkim službama naručivanja, autorica *Karmen Lončarek*;
23. Prikaz načina života devedesetogodišnjaka i stogodišnjaka u Hrvatskoj, autori *Inge Heim, Mira Hercigonja Szekeres i Miroslav Hromadko*;
24. Opservacijska istraživanja u epidemiologiji: kvantitativni i kvalitativni pristup, autorica *Mira Hercigonja Szekeres*.

Evo nekoliko zapažanja iz tekstova knjige, posebno prvog dijela:

- Istraživačima u JZ posebno će biti korisno proučiti kriterije za korištenje kvalitativnih i naturalističkih istraživanja;
- Istraživači u JZ trebaju pažljivo razmišljati o problemu, što je zajedničko i za kvalitativna i kvantitativna istraživanja;
- Kvalitativna i kvantitativna istraživanja su dijelom jedinstvene metode, nakon čega se razdvajaju u posebne;
- JZ istraživači trebaju što više koristiti vlastita iskustva;
- JZ istraživači moraju biti u zajednici, dio te zajednice, jer će samo tako razumjeti pojave u zajednici;
- Opisane metode kvalitativnih istraživanja vrlo su pregledne i posebno mogu koristiti mlađim istraživačima da odaberu primjerene metode za istraživani problem.

U trećem dijelu knjige od 24 priloga, njih 5 moglo bi se svrstati u teorijske priloge, 17 u skupinu onih koji dovode do JZ dijagnoze, a 5 u skupinu priloga s opisom intervencija. Među njima ima inovativnih, onih koje koriste i kvalitativne i kvantitativna metode te kombiniranih (teorija i praksa).

Ova knjiga upućuje JZ istraživače kako se snaći u šumi, kako od lišća, ogranaka drva i drva shvatiti šumu, kako se snaći u kompleksnoj zajednici, pronaći u njoj važne pojave, kako loše pojave mijenjati stvarajući podlogu za bolje zdravlje i više zadovoljstva članova zajednice. Knjiga Silvija Vuletića je pionirski pothvat, koji potiče da se nastavi tim putem.